

A TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1871-ik évi július hó 10, 11-ik napjain

SÁROSPATAKON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1871-ik évi július hó 10, 11-ik napjain Sárospatakon tartotta meg, a főiskolai közvizsgákkal egyidejűleg, nyári közgyűlését, szuperintendens és főgondnok urak távollétében: **Lovass Sámuel** tornai esperes és **Bárczay Albert** abaúji segédgondnok urak elnöklete alatt, az ez alkalomra egybegyűlt egyházmegyei képviselők s közügyeink által érdekelt több buzgó hitsorsosok jelenlétében és közremunkálásával. Mely alkalommal

JELLEN VOLTAK MINT KÉPVISELŐK :

Az abaúji egyházmegyéből:

Dr. Ferenczy József, esperes,
Kérészy Mihály,
Fodor Pál, egyházi tanácsbírák,
Batta József, egyházmegyei főjegyző.

Bárczay Albert, segédgondnok.

Az alsóborsodi egyházmegyéből:

Prágay Lajos, esperes.

Mocsáry Lajos, világi tanácsbíró.

Az alsózempléni egyházmegyéből:

Körössy István, esperes,
Kopré Ferenc,
Szük András, egyházi tanácsbírák,
Zitás István, fő-,
Rácz Lajos, aljegyző.

A felsőborsodi egyházmegyéből:

Debreczeni Gábor, esperes,
Bodnár András, egyházmegyei főjegyző.

Ragályi György, segédgondnok.

A felsőzempléni egyházmegyéből:

Laky András, esperes,
Rásky Lajos, főjegyző.

Dercsényi Kálmán, tanácsbíró.

A gömöri egyházmegyéből:

Balogh Béla, putnoki lelkész.

A tornai egyházmegyéből:

Lovass Sámuel, esperes.

Lovász Miklós, segédgondnok.

Az unghi egyházmegyéből:

Szabó András, esperes.
Orémus Dániel, főjegyző.

Kovács Károly, világi tanácsbíró.

A sárospataki főiskola részéről:

Mitrovics Gyula, köz-,
Kun Pál, gimnáziumi igazgató.

Hegedüs László, világi algondnok,
Kun Dániel, jogigazgató,

s az összes tanári kar.

Jegyzők: **Bálint József**, fő-, **Mislei Károly**, al-, **Apostol József**, világi főjegyző.

Ezeken kívül több egyházi és világi férfiak.

1. Legelsőben is mély sajnálattal értesülvén a közgyűlés az iránt, hogy szuperintendens és főgondnok urak, legyőzhetlenül akadályozó körülményeik miatt jelen gyűlésünkön meg nem jelenhettek, mi iránt hivatalos jelentéseiket beküldötték, s ennek következtében az elnökség helyettesítésének szüksége merülvén föl:

Fennálló törvényeink értelmében, mint hivatalkor szerint legidősb Lovass Sámuel tornai esperes és Bárczay Albert segédgondnok urak kérték föl helyettes elnökökül. Kik is a közbizalmi fölhevítésnek engedvén, elnöki székeiket a közgyűlés szívélyes üdvözlése mellett azonnal el is foglalták. Mi megtörténvén:

2. Szuperintendensi helyettes elnök ur az egek urához emelt buzgó imája után a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította.
3. A képviselők megbízó-levelei: igazoltattak.

4. Olvastatott a folyó évi május hó 4., 5-ik napjain Miskolcon tartott egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyve 25-ik pontja alatti határozat értelmében kinevezett küldöttségnek a miskolci egyház részéről az alsóborsodi egyházmegye határozata ellenében közbetett fellebbezése folytán azon megbízatásában tett eljárásáról fölterjesztett jelentése, hogy szerezzen arról biztos tudomást: mennyiben van kényszerítve a miskolci egyház népnevelési céljainak létesítésével arra, hogy a szükséges elemi fiiskola fölépítése végett a Kádás utcában fekvő ugynevezett 4-ik paplakot elárassítsa? továbbá, hogy nem hozhatja-e meg e népes egyház saját kebelében a népnevelés szent ügyének e multhatlanul megkívántató szükséges áldozatot? valamint, hogy vizsgálja meg azt is, hogy az építendő elemi iskolák, ugy a helyiségre, mint az építendő tantermek minőségére nézve megfelelnek-e az országos törvényekben megszabott feltételeknek, s vajjon azon helyek akármelyike hol az építés céloztatik, célszerűbb hely-e az elemi iskola fölállítására, mint az, melynek eladása célbavétett?

Eljáró küldöttség ennek folytán, a miskolci egyház által előterjesztett egyházi küldöttségi munkálatból, valamint az egyháztanácsossal történt kölcsönös értekeződés folytán tiszta tudomást szerezvén magának, úgy az egyház pénzügyi viszonyai, mint az érintett 4-ik paplak eladatását indokoló azon körülményekről, melyek az egyházat iskolai ügyeinek, úgy az országos törvények kívánalmai, mint a kor követelményeihez képest gyökeres rendezésére, s általában a nevelés ügye körül nagyobb erő kifejtésre sűrgölik, véleménye oda terjed, miként a kérdésben forgó ugynevezett 4-ik paplak elárúsítása a miskolci egyháznak azon föltétel mellett engedtetnék meg, hogy az abból bejövő összeget, egy a város felső — illetve — Diósgyőr felé eső részén körülbelül az ugynevezett Lovarda utcában, s más a város alsó részén, körülbelül az ugynevezett Gordon utcában, az országos törvény kívánalmainak megfelelő, tehát két népiskola építésére fordítaná, s ez esetben, ha ezen elárúsítandó fekvőség árából bejövő összeg két iskola felállítása költségei fedezésére elégtelennek mutatkoznék, azt az egyház vagy kegyes adományok gyűjtése, vagy bármi módon összeszerzendő pénzzel kiegészítve, minden esetre lehetőleg kiépíteni és megnyitni tartoznék, mi végett az építendő iskolák költségvetését és tervezetét felsőbb vizsgálat végett, még az őszi egyházkerületi gyűlésre nyujtaná be. Ez ügy érdemében továbbá nem hallgatható el azon körülmény is, hogy a miskolci lyceum helyiségében, mely különösen az utóbbi időben oly virágzásnak indult, hogy tanoncai száma az 500-at meghaladja, az elemi vagyis a népiskolák is benn foglaltatnak.

Valamint feleslegesnek tartja küldöttség indokolni azt is, hogy eltekintve attól, miként a lyceum tanoncai befogadására is alig rendelkezik elég helyiséggel: az elemi iskoláknak a felsőbb tanosztályokkal azon összesítése pedagogiai tekintetnél fogva is helytelen és nyilván célszerűtlen is, annál is inkább, mivel azok ellenébe már ez idő szerint is több rendű panaszok emeltettek; jónak látná küldöttség, hogy az egyházkerület határozottan jelentené ki, miszerint az elemi iskolának, a felsőbb tanosztályokkal leendő összesítését célszerűnek nem tartja, s hogy pedagogiai szempontból helytelennek, sőt erkölcsi szempontból a kisebb osztályokba járó gyermekekre nézve valósággal botrányosnak mutatkozáván, megvárja a miskolci egyháztól, hogy hova-előbb gondoskodni fog arról, miként két előkészítő elemi osztály állíttassék föl, s hogy a többi elemi osztály, a felsőbb tanintézetektől el fog különíttetni; valamint, illetve az elemi osztály számát, a fennebb jelzett s ujonnan felállíttatni szándokolt iskola helyiségeken kívül, egy más alkalmas helyiségről is gondoskodand.

Végül ajánlja küldöttség, hogy azon esetre, ha jelen véleménye elfogadtatik, tekintve, miként az eladni szándokolt 4-ik paplak helyisége az egyházkerületi leánynövelde tözsomszédságában fekszik, s annak telkét igen szépen kiegészítené, mi által a kétségen kívül szép jövőnek örvendő leánynövelde te ke oly tekintélyes területet képezne, mely egy nagyobb szerű intézeti helyiségnek kellő tért nyujtana: ezen telek megvásárlását, mint pénzügyi tekintetből is igen e önyös vételt, kiváló figyelme tárgyai közé sorozza.

Ezzel kapcsolatban olvastatott ugyancsak a miskolci egyház 22 tagja által nevezett küldöttséghez benyujtott s ide fölterjesztetni kívánt azon kérvény, mely szerint ellenébe az egyház közös tanácskozmánya folytán történt s küldöttség véleményével is találkozott megállapodásnak, a 4-ik paplak célbavett eladatásának káros és céltévesztő voltát több pontokban kifejtett indokokkal hangsulyozván, kéri a küldöttséget, hogy e szándokolt eladást, s az ennek folytán az iskolai ügyekben célbavett újabb intézkedéseket hozzájárulásával ne támogassa.

Egyházkerületünk küldöttség jelentését komoly figyelme és tanácskozása tárgyává tévén, a fennebbiekben e öterjesztett részletes véleményét elfogadja és helybenhagyja, annyival is inkább, mert mind azon aggodalmak és kifogások, melyek a küldöttségileg előterjesztett közös megállapodás ellen fölhozattak, a jelentés szerint teljesen el vannak enyésztetve; határozottan kimondatván, hogy a 4-ik paplak eladhatása csak azon nyílt kikötéssel engedtetik meg, hogy az abból nyerendő árösszeget az egyház, egyedül s kizárólag a város felső és alsó részén célbavett két elemi iskola fölállítására használja fel, s ha a fölállítási költséget ez összeg eléggé nem fedezhetné, az saját áldozatával is pótolva létesítse, megvárván az egyháztól azt is, hogy jelenben a lyceum különben is szűk helyiségében levő elemi

osztályokat, vagy legalább a két alsóbb osztályt onnan elhelyezni. Ehez képest utasítatik a miskolci egyház, hogy az egyháztanácsnak a küldöttséggel együttesen történt végmegállapodása szellemében iskolai ügyeit mielőbb rendezze, az előkészületek iránt haladék nélkül intézkedjék, s a fölállíttatni célbavett két elemi iskolára a szükséges épülettervet s költségvetést, már folyó évi őszi gyűlésünk elé terjeszse föl.

A 4-ik paplak eladatását illetőleg pedig, miután annak mint különben is tőszomszédos helyiségnek megvétele az egyházkerületi nőnövelde érdekében felette előnyösnek és minden tekintetben célszerűnek tűnik föl, s nemcsak, hanem miután a megvétel sükere több buzgó s áldozatkész ügybarátok és pártfogók előleges ajánlatai folytán a legkedvezőbb kilátásba van helyezve: megbizatik az egyházkerületi pénzügyi választmány, hogy a történhető eladásnál az egyházkerület érdekeit a legnagyobb gonddal és figyelemmel tartva, erről az egyházkerületet kellő időben értesitse, s e birtoknak kisajátítását, s a nőnövelde helyiségéhez csatolását különös figyelme tárgyává tegye, s annak megvételét közegei által eszközölje.

5. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 31-ik száma alatt említett szavazatmulasztásért megszabott bírságpénzek az illető esperesek által még ez ideig sem adatván be.

Azoknak behajtása az önigazolás főnhagyása, s az illető egyházmegyék által leendő fölterjesztése mellett ujlag szorgalmaztatik.

6. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 33-ik pontja alatt Antalfi János tanár lévén megbizva a főiskola által megvett régi ispotály-féle helyiségek romban heverő épületrészeinek lehető hasznosítása, különösbbe egy nagyobb szerű tápintézzé alakítása, valamint az erre megkivántató pénzerő miként lehető előállítására ügyében jelen gyűlésünkre véleményt terjeszteni föl: véleményezi, miszerint nemcsak célszerűtlennek, de károsnak is látja, hogy a főiskola tetemes összeget fektessen egy már romjaiban igen meggyengült falakból kiépítendő izlés nélküli épületbe, tanácsosabbnak tartván, azt kedvező föltételek mellett eladni, s annak árát a már eladott magazin árával együtt néhány évi kamattőkésítési kezelés mellett oly összeggé nevelni, hogy azon a főiskolai tápintézet részére, célszerű s a kor kívánalmainak megfelelő házat lehessen építeni. Az építésre megkivántató pénzerő előállítására pedig nem lát más célravezető módot, mint a gimnáziumi tantermek fölépítésére véleményezett kölcsönt és sürgetőbb szükségnek látja az érintett gimnáziumi tantermek, mint tanulói szállások építését; nem lévén semmi kilátása arra, hogy a főiskola pénztára a kétféle építkezést egyszerre megbirná.

Az előterjesztett véleményt egyházkerületünk egészben helyeslén: ez ügy az egyházkerületi küldöttséghez, illetőleg a főiskolai igazgatósághoz azon utasítással tétetik vissza, hogy ezen romban heverő épületrészeknek lehető értékesítését az előterjesztett vélemény szellemében, vagy a körülményekhez képest, legjobb belátása szerint eszközölje, s ha azoknak végeladására kedvező alkalom mutatkoznék az illető vevővel az egyházkerület előleges értesítése és jóváhagyása mellett alkuszterződésbe bocsátkozzék, s a netalán sikerülendő eladásból bejövő árösszeg további gyümölcsöztetése iránt kellően intézkedjék.

7. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 35-ik száma alatt a sárospataki gimnáziumi tantermeknek a vasuti építkezések miatt e folyó évről elhalasztott építése, de annak mindenestre mielőbbi eszközzése, valamint az erre megkivántató pénzösszegnek, ha más kedvező mód nem mutatkoznék, kölcsön utoni előállítására céljából, az ez ügyben történt előleges lépések megtételéről s az építési előkészületek jelentékenyebb mozzanataival megbizott küldöttség jelenti, hogy az előkészületek folyamatban vannak, s arról annak idejében részletes jelentését egyházkerületünkhöz beterjesztendi.

Tudomásul vétetik s a jelentés időnként beváratik.

8. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 36-ik száma alatti határozat értelmében a sárospataki főiskolában a német és francia nyelv sikeresebb taníttatása érdekében tervezett nyelvtanítói állomás szervezése, módzatainak kidolgozása s ennek költségeinek honnan leendő fedezése tárgyában újabban megbizott küldöttség javaslatát beadta, melyben kifejezvé az, hogy ezen javaslatával teljességgel nem akar egy az iskolától független intézetet létrehozni, a tavaszi közgyűlésre e tárgyban fölterjesztett véleményét újból ajánlja az egyházkerület figyelmébe.

Egyházkerületünknek régi óhajtása lévén, miszerint főiskolánkban a magukat tökéletesíteni akaró növendékeknek a gimnáziumi előkészületen kívül is, mód és alkalom nyujtassék, hogy a német és francia nyelvet ne csak nyelvtanilag értsék, hanem gyakorlatilag is elsajátíthassák: e végre a javasolt nyelvtanítói állomás fölállítását, s annak a főiskolai pénztárból, évenként bizonyos subventioval leendő ellátását elhatározza, s az egyházkerületi küldöttséget megbizza, hogy egy ily főiskolánk igényeinek minden tekintetben megfelelő nyelvtanító előállításáról gondoskodják; a díjazásra nézve az ajánlkozóval értekezzen s eljárásáról egyházkerületünket jóváhagyás végett értesitse.

9. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 41-ik száma alatt népiskolai s több vallásos bonyolult ügyeink lehető tisztázása, s különösebben ennek céljából egy már régebben javaslatba hozott országos domesztika létesítése, a testvéregyházkerületekkel együttesen tartandó egyetemes tanácskozmány által mondatván ki eszközölhetőnek: ennek előkészítéseül az előkészítő adatok miségének, azok kimutatása módzatainak a népiskolák szükségai s minden ez ügyre vonatkozó körülményeknek, részint a népiskolai választmány legújabb jelentése folytán ajánlott, részint a már meglevő régiebb táblázatok szerinti kimutatása, s egy arról teendő jelentésnek, általában egy szerves munkálatnak már jelen gyűlésünkre fölterjesztése küldöttségre lévén bizva.

A mennyiben a jelentés jelen gyűlésünkre még föl nem terjesztett: megbizott küldöttség utasittatik, hogy ez ügyben mielőbb járjon el, s jelentését legközelebbi őszi közgyűlésünkre, már halasztatlanul terjeszse föl.

10. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyvének 93-ik pontjára vonatkozólag az egyházkerületünk felügyelése alatt álló miskolci fő leánynövelde helyiségének megvásárlása és fölépítése folytán szükséges intézkedés eszközzése, jelesül a szállásbért illetőleg: egyházkerületünk s a leánynövelde vezére között netalán fölmerülendő kérdéseknek elintézése, avagy ezen tekintetben javaslat előterjesztése végett utasított pénzügyi választmány részéről előterjesztetik, hogy a szuperintendens úr által beadott számadás, a vonatkozó okiratokkal és adatokkal egybevetve, tételenként megvizsgáltatván: mindenekben helyesnek találtatott.

Ezen jelentés szerint a számadásnak következő eredménye állott elő:

A bevétel	9220 frt. 36 kr.
A kiadás	9220 „ 36 „

összeget tézsen; továbbá: ugyanazon jelentés szerint az intézet helyiségeül szolgáló telek és épületekre nézve a tulajdonjognak telekkönyvi kebelezése immár eszközölve lévén: az említett fekvőség egyházkerületünknek tulajdonává vált.

A jelentés mindkét ága tudomásul vétetvén, jóváhagyatott. Azonban kedves kötelességének tartja egyházkerületünk szuperintendens urnak jelen ügyben tanusított buzgalma és erélyeért méltányoló elismerését kifejezni. Ezzel kapcsolatban

11. Olvastatott Dóczy Gedeon főleánynöveldei vezértanárnak kérvénye a kerületi pénzügyi választmány által előirányzott 400 frt. lakbérnek 240 frtra, mint a leánynövelde terhelő 4000 frt. adósság 6% kamatjára leendő leszállítása iránt.

Egyházkerületünk folyó évi május hóban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 93-ik pontjában foglalt határozatában fölállított azon szempontból, hogy az egyházkerület és leánynövelde vezértanára között a szállásbér tekintetében fölmerülendő kérdések, egy részről

a vezértanár irányában méltányos és anyagi helyzetére nézve előnyösen, más részről a felügyeletünk alatt álló intézet érdekére is figyelve, intéztessenek el: a kérvényben kifejtett adatok és körülmények által indokoltnak találta egyházkerületünk, hogy a pénzügyi választmány által szállásbér gyanánt előirányzott 400 frt. 300 frtra szállitassék le.

12. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 95-ik száma alatt az egyházmegyékben az egyházkerület pörös ügyeit vivő ügyvédek díjazása az ügyvédi munkálatok mennyisége és sikeréhez képest leendő megalapítása, a pénzügyi választmányra bízván: annak részéről jelentetik, hogy az ügyvéd urak eddigi működése irányában a választmány méltányos elismerését már eddig is nyilvánítá; de amennyiben választmány még több ily pörös ügyeknek befejezését várja, csak, ha ezeknek végrehajtásáról értesülend: fogja méltányos arányban a díjazást megalapíthatni.

Tudomásul vétetvén: ez ügy a pénzügyi választmánynak továbbra is figyelmébe ajánltatik.

13. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 105-ik száma alatt a hotyikai egyház arra köteleztetvén, hogy miután lelkészi díjminimuma a 400 frtot teljesen megüti, rendes lelkészt hívjon kebelébe, mit azonban mind ez ideig nem teljesített; az illető egyházmegye esperese jelenti, miszerint a hotyikai egyház ujlag azt kéri, hogy engedtesék meg lelkészi állomását egy évre csak helyettesel betölthetnie, kinek a lelkészi jövedelem egy részét fizetendné, más része pedig megrongált temploma halaszthatlan kijavítására lenne fordítandó.

Az egyház kérelme méltányoltatván, a helyettes lelkésznek alkalmazása egy évre megengedtetik, kinek díjába a lelkészi jövedelemből 300 frt lesz fizetendő, annak többi részét az egyház a megrongált templom kijavítására lévén köteles fordítani.

14. Olvastatott a magyar királyi vallás- és oktatásügyi minisztérium Budán, 1871. május hó 14-dikén 10,218. szám alatt kelt leirata, melyszerint azon minisztérium értesülvén arról, miszerint a sárospataki főiskolából az ifjak ugy a gimnáziumi, mint az akadémiai tanfolyamról szabadon mennek ki tanítókul, a nélkül, hogy tanítóvizsgát tettek volna, s ezek gyakran minden készütség nélkül magukhoz ragadják a legjövedelmezőbb tanítói állomásokat a pályavégzett tanítóképezdei tanító jelöltek elől: ezen az 1868. 38-ik törvénycikk 133-ik §-ával világos ellentétben álló visszás állapot megszüntetése céljából fölkéretik szuperintendensi hivatalunk, miszerint a népnevelés érdekében az iránt, hogy jövőben kizárólag csak tanítói oklevéllel ellátott egyének alkalmaztassanak: a legszigorubban intézkedni s a hivatolt törvény kihirdetése után alkalmazott, de tanítói oklevéllel el nem látott tanítókat is, a tanítóképezdei vizsgának állomásuk különbeni elvesztése terhe alatt, egy év alatti letévesére határozottan utasítani s e részben teendő intézkedésének eredményéről azon minisztériumot értesíteni sziveskedjék.

Egyházkerületünk noha szivesen igyekezik a hivatolt törvény §-ának eleget tenni: mindazáltal, mivel ugy az állami, mint a felekezeti képezdek eddig nem valának képesek az egyházkerületünkben időnként megürült tanítói állomásokra oklevéllel ellátott elegendő számú tanítókat szolgáltatni: kénytelenek valánk akként intézkedni, hogy szükség esetében, mint azelőtt, ugy most is, hittanhallgató ifjaink közül, egy e végre kinevezett vizsgáló-bizottság előtt letett vizsga után a tanítói hivatalra alkalmasnak talált egyéneket bocsássunk ki, s ugyan e cél elérésére intézkedtünk ugy is, hogy ifjaink a képezdekben, a gyakorlati tanórákat hallgassák; más módot nem találván egyházkerületünk arra, hogy a hivatolt törvények §-ának s egyszerűsmind, okleveles képezdei tanítók igen érezhető hiányában egymásután előforduló helyi szükségeknek elég tétethessék.

15. Ugyanazon minisztérium 1871. május 1-én 1503. számhoz a magyar királyi belügyminisztériumnak az összes törvényhatóságokhoz menesztett folyó évi

január hó 12-én 2011. szám alatt kelt körrendeletét, melyszerint a 32 évet még be nem töltött egyének halálesetéről az illető anyakönyvvezetők a születési hely anyakönyvvezetőit értesíteni kötelezettek: oly fölhívással küldi meg szuperintendens urnak, hogy az anyakönyvvezetőket ez irányban utasítani sziveskedjék.

16. Ugyanazon minisztérium 1871. évi május hó 6-án 8136. szám alatti hivatkozás mellett az 1868. évi 38. törvénycikk 11, 15, 27, 28. §§-aira fölkéri szuperintendens urat, hogy mindazon esetben, midőn valamelyik egyházmegyében iskola alakittatik, vagy újjá építettik: az illető hitfelekezetet komolyan figyelmeztetni méltoztassék, hogy iskoláját az 1868. 58-ik törvénycikk 27-ik §-a értelmében a tanköteles gyermekek számához aránylag építtetni, a felhívott törvény 15-ik §-ában megírt következmény terhe mellett köteletségének ismerje.

17. Ugyanazon minisztérium 1871. május hó 18-án 10,910-ik száma alatt előrebocsátva, hogy a budai császári királyi országos hadparancsnokság 1871. május hó 11-én 5348-ik száma alatt kelt átirata szerint, a véderőről szóló törvény 24-ik §-a értelmében, a katonailag kiképzett népiskolai tanjelölteknek, valamint a népiskolai tanítóknak az ez évi hadgyakorlatokra való megjelenési időt szeptember havára határozta meg: arra kéri föl szuperintendens urat, hogy az iránt, vajjon a tanítók hadgyakorlatai ez évi szeptember hóban megtarthatók-e? illetőleg mely időben volna legcélszerűbb a hadköteles tanítókat az oktatás hátránya nélkül, a fegyvergyakorlatra összehívni? a címzett magyar királyi minisztériumot értesíteni sziveskedjék.

18. Ugyanazon minisztérium 1871. június 1-én 11,827-ik szám alatt tudtúl adja, hogy a magyar királyi pénzügyminiszternek 1871. május hó 16-án 17,135. szám alatt kelt közleménye szerint, a tornamegyei szin-petrii egyház petri községbeli váltság kötelezettjeivel, államközvetítés nélkül 166 forintban egyezett ki.

19. Ugyanazon minisztérium 1871. június hó 19-én 13,469-ik száma alatt annak előrebocsátása mellett, hogy a magyar királyi földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter 1871. június 3-án 5451-ik szám alatt kelt átirata szerint, a felsőbb gazdasági intézetekben a beálló nyári szünidő alatt és néptanítók számára 4 hétig tartó rendkívüli tanfolyamot rendelt fölállíttatni. Ezen tanfolyamok a debreceni tanintézetben magyar nyelven július 31-től augusztus 30-ig, a keszthelyiben, szinte magyar nyelven augusztus 3-tól szeptember 1-ső napjáig, a magyar ó-váriban német nyelven augusztus hó 6-tól szeptember 3-ig fognak tartatni. Fölhívja szuperintendens urat, hogy az érdemesebb s arra kiválóan alkalmas néptanítók közül egyet, vagy kettőt ajánlani, másfelől a hatósága alatti tanítókat, a kedvező alkalomnak fölhasználására általában utasítani sziveskedjék.

20. Ugyanazon minisztérium 1871. július hó 1-én 14,834-ik szám alatt tudatja, hogy ő császári apostoli királyi felsége folyó évi június hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározványával megengedni méltóztatott, miszerint az erdélyi római katolikus püspöki papnöveldeben az ottani 6 osztályu gimnázium kiegészítésül megnyitott 7. és 8-ik osztálybéli gimnáziumi tanfolyam 8-ik osztályát végzett növendékei által a kormány megbízottjának elnöktele alatt leteendő érettségi vizsgálatokról szóló bizonyítványok, bármely hasonfoku tanoda bizonyítványaival egyértekűek legyenek, vagy is államérvényeseknek tekintessenek.

21. Az országos magyar királyi statisztikai hivatal 1871. június hó 20-án ⁹⁷⁷_{hat}-ik száma alatt a magyar királyi statisztikai hivatalnak, valamint az országos statisztikai tanácsnak ő felsége által jóváhagyott ügyviteli szabályzat egy-egy példányát megküldi.

Miután a fennebb előadott tartalmu leiratok folytán kellő intézkedés annak idejében szuperintendens úr által már megtétetett: ezuttal tudomásul szolgálnak.

22. A dunántuli és tiszántuli ev. ref. egyházkerületek utóbbi közgyűléseinek jegyzőkönyveit, valamint ez utóbbi az 1871-ik évre szóló névkönyvét is megküldvén. Szives köszönettel fogadtattak.

23. Révész Bálint tiszántuli szuperintendens úr szuperintendensünknek hozzá intézett s egyházkerületünknek üdvözetét, valamint szuperintendenssé választatása fölötti örömét tolmácsoló levelére válaszólag viszonyüdvözetét küldi s egyházkerületünket az eddigi testvéries viszony további főtartására kéri föl.

Tisztelettel tudomásul vétetik.

24. Abaujmegyei tanfelügyelő Imre Lőrinc úr szuperintendensi hivatalunkhoz intézett levelében tudatja, miszerint az Abaujmegye területén lévő tanítók részére Kassán póttanfolyamot rendezett be, s kéri, hogy ez tanítóinkkal is közöltessék, s a netalán abban résztvenni akaró tanítók folyó évi július hó 10-ik napjáig nála levél által jelentkezzenek.

Már körözve lévén köztudomásul szolgál.

25. Olvastatott a gömöri egyházmegye 1871-ik évi június hó 13-án tartott rendkívüli gyűlése jegyzőkönyvének a kelemér-poszobai egyesült egyházban 1871. május hó 7-én történt papválasztásra vonatkozó határozatot tartalmazó kivonata.

A gömöri egyházmegyének 1871. július hó 1-én hozott a kelemér-poszobai egyház által a kebelében üresedésbe jött lelkészi hivatalra elválasztott szuhafői lelkész Ablonczy Pálnak késelem nélkül behelyezését tárgyazólag előterjesztett kérelmét, úgy a fennálló törvények iránti tiszteletből, mint több egyházkormányzati okból teljesíthetlenné nyilvánító s az esperesi hivatalt a kelemér-poszobai egyházba a fennálló törvények értelmében azonnal helyettes lelkész rendelésére utasító határozata: az abban felhozott indokoknál fogva jóváhagyatik.

26. A sárospataki főiskolai közvizsgákon működő egyházkerületi küldöttség tekintetbevén azon körülményt, hogy a főiskolai gimnázium első osztályába hozott növendékek legnagyobb része, nem bír az ismeret azon mértékével, a mely gimnáziumba lépő ifjainknál szükségkép megkívánatik, s a mely a haladásnak egyik biztosítéka: ez indokból egy gimnáziumra előkészítő ugynevezett progimnáziumi osztály föllállítását javasolja, melyben a gimnáziumra előkészítő tantárgyak, főképp a magyar nyelvtan, erkölcsstan, számtan, az utó félévben latin olvasás s az öt névragozás lennének; s e célból a tandíjakat is három fokozat szerint 5 frt. 50 kr., 4 frt. 10 kr. és 3 frt. 20 kr-ra fölemeltetni véleményezi.

Egyházkerületünk a fölterjesztett javaslat szerint berendezendő progimnáziumban egyik kiváló biztosítékát ismervén a gimnázium sikeresebb működésének, a tandíj emelésére vonatkozó indítvány elfogadása mellett különben is nem sok áldozatba kerülő javaslat szerint az eddigi 4-ik elemi osztályt már a legközelebbi iskolai évben a gimnáziumra előkészítő osztálylyá átváltoztatni elhatározta, a javaslatban említett tantárgyakra vonatkozólag oly módosítással, hogy abban a történelem is, mint erkölcs-, jellem- és ítéletfejtő tantárgy életrajzi alapon, a természetrajz pedig, mint szemléltetés-, beszéd- és értelemfejtő tárgy, mint olvasmány- és fogalmazási gyakorlat fölvétessék; utasítván a gimnáziumi igazgatóság, hogy e határozatunkról az illető szüléket értesitse, egyszersmind pedig arról is, hogy jelen átmeneti idő alatt, a mely elemi osztályokat végzett növendékek a a gimnáziumba átlépésre kellő képességgel bírnak, azok fölvétnek, a gyengébbek pedig a progimnáziumba utasítatnak s jövőre az elemi osztályból, vagy vidéki népiskolákból gimnáziumunkba lépni akaró növendékek, csak legszigorúbb vizsga után s általában olyanok vétetnek föl, kik a gimnáziumi tantárgyak felfogásához elegendő elemi, különösen nyelvtani ismeretekkel bírnak. Vidékről progimnáziumba lépő növendékek legalább 3 elemi osztály bevégzéséről szóló bizonyítvány előmutatására köteleztetnek.

Ezen előkészítő osztály tanítójának évi fizetése 500 osztr. ért. forintban állapítván meg; ha ezen összeget az évi tandíj egészen nem fedezné: az, a főiskolai pénztár által lesz kiegészítendő.

27. Ugyanazon egyházkerületi küldöttség előrebocsátva, hogy a nagyméltóságu magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1870. december 23-án 28,532. szám alatt a jogi magánoktatásügyében egy új, jóllehet csak a nevezett minisztérium hatósága alá tartozó jogakadémiákra nézve kötelező erejű, de a sárospataki jogakadémiára nézve is hatással bíró szabályrendeletet bocsátott ki: egyházkerületünkhöz kérdést intéz az iránt, mily álláspontot foglaljon el ama közoktatásügyi újabb intézménnyel szemben? azaz adjon-e annak alapján engedélyt a magántanulásra a folyamodóknak, vagy továbbá is az egyházkerületünk által megalapított magánvizsgaszabályzathoz alkalmazza magát?

Ambár a kérdés tárgyát képező szabályrendelet az egyházkerületi küldöttség nézete szerint az öntudatos, a bölcsészeti alapon nyugvó jogász képzettségnek nem kedvező intézkedést foglal magában, mindazáltal azon időpontig, míg az igazságügy országos rendezése megtörténék, minek folytán ama miniszteri intézménynek egy közoktatásügyi szerves törvény általi kitörlése reménylhető, azon szempontból, hogy jogakadémiánk iránt elszigeteltsége által hidegség ne támadjon: az idézett szabályrendelettel szemben kijelenti egyházkerületünk, hogy annak alapján a magántanulásra a folyamodóknak engedély adathatik, fentartván egyházkerületünk, hogy ama szabályrendeletet illetőleg, alkalmas időben az illető helyre intézendő fölhívásban észrevételeit kifejtteni el nem mulasztandja.

28. Ugyanazon egyházkerületi küldöttség előterjesztvén, miszerint tapasztalásnál fogva káros befolyással van az egyes osztályok növendékeinek erkölcsére, ha közöttük vannak olyanok, kik életkoruknál fogva kifejtettebbek, s így egészen más hajlamokkal, más vágyakkal bírnak mint tanulótársaik; ez okból kéri határozatilag kimondatni, hogy ugyanazon osztály legkisebb és legnagyobb kora növendékei közt 4 évnél nagyobb korkülönbség nem lehet, vagyis a gimnáziumi első osztályba miként 9 évesnél fiatalabb, úgy 12 évesnél idősebb föl nem vétethetik, s ez arány szabályzó volna a többi osztályokra nézve is.

Ez indítvány helybenhagyatván, elfogadtatik, s alkalmazkodás végett az iskolai igazgatóságnak azon megjegyzés mellett adatik ki, hogy e szabályt a netalán előfordulható kivételes esetekben egyik vagy másik fölveendő tanoncra nézve a körülményekhez képest alkalmazza.

29. Olvastatott az egyházkerületi lelkészvizsgáló-választmányának a folyó évi július hó 3—8-ik napjain Sárospatakon jelen gyűlésünket megelőzőleg tartott lelkészi vizsgáról szóló jegyzőkönyve, mely szerint a lefolyt vizsga, a fenálló vizsgálati szabályok szigorú szem előtt tartása mellett következő eredményt tüntetett elő:

Első vagyis bekebelezési vizsgát tettek:

1. *Bodor István*, sárospataki főiskolai szénior *kitűnő*,
2. *Kiss Károly*, keresztesi volt tanító *első*,
3. *Klímón Pál*, pátróhai volt tanító *kitűnő*,
4. *Tóth Károly*, hernád-németi tanító *első*,
5. *Hody János*, gávai volt tanító *első*,
6. *Balogh Aron*, matolcsi volt tanító *első*,
7. *Csordás Dániel*, csáthi volt tanító *kitűnő*,
8. *Simon Andor*, tarpai tanító *első*,
9. *Ráczkevy Sándor*, végzett theologus *kitűnő*,
10. *Bakó Károly*, végzett theologus *első*,
11. *Füzy János*, végzett theologus *kitűnő*,
12. *Gózon Gyula*, végzett theologus *kitűnő*,
13. *Ujj János*, végzett theologus *kitűnő*,
14. *Bód Károly*, végzett theologus *kitűnő*,
15. *Nyiri Gyula*, végzett theologus *kitűnő*,
16. *Varga László*, végzett theologus *kitűnő*,

17. *Ujlaky János* végzett theologus *első*,
18. *Szinyey Dániel*, végzett theologus *első*,
19. *Ruszkay Gyula*, végzett theologus *kitünő*,
20. *Fürjész István*, végzett theologus *kitünő*,
21. *Csizmadia Jenő*, végzett theologus *első*,
22. *Batta György*, végzett theologus *kitünő*,
23. *Ducs György*, végzett theologus *első*,
24. *Nyiry István*, végzett theologus *első*,
25. *Baktay Áron*, végzett theologus *első* általános osztályzattal.

Második vagyis lelkészképeségi vizsgát tettek:

1. *Réthy Pál*, cigándi segédlelkész *első*,
 2. *Agoston Sándor*, maklári segédlelkész *első*,
 3. *Csomár János*, nyekései segédlelkész *első*,
 4. *Barati Ferenc*, takta-kenézi segédlelkész *első*,
 5. *Asztalos Ferenc*, átányi segédlelkész *első*,
 6. *Stefán Mihály*, b.-ujlaki segédlelkész *első*,
 7. *Ragályi Géza*, zsarnói segédlelkész *első*,
 8. *Osváth Dániel*, ragályi segédlelkész *első*,
 9. *Péter József*, barkai segédlelkész *kitünő*,
 10. *Szabó László*, szürthei segédlelkész *kitünő*,
 11. *Batta Mihály*, rimaszombati segédlelkész *első*,
 12. *Jakab János*, szepsii segédlelkész *első*,
 13. *Rácz József*, nagy-rozvági segédlelkész *első*,
 14. *Terhes Pál*, hamvai segédlelkész *kitünő*,
 15. *Vadászy Pál*, sajó-szentpéteri segédlelkész *kitünő*,
 16. *Csabay Pál*, jánosii segédlelkész *kitünő*,
 17. *Ujj István*, kassai segédlelkész *kitünő*,
 18. *Bacsokay Sándor*, nagy-bozsvai segédlelkész *kitünő*,
 19. *Fekete József*, miskolci segédlelkész *kitünő*,
 20. *Mártha József*, madai segédlelkész *első* általános osztályzattal.
Első vizsgát tett tehát	25
Másod vizsgát	20
Összesen	45
Ezek közül <i>kitünő</i> osztályzatot nyert	21
<i>Első</i> osztályzatot pedig	24

A vizsgát letett egyének vizsgájukról nyert bizonylataikat szuperintendensi pecséttel s a vizsgáló-bizottság tagjainak sajátkezű névalírásával ellátva egyenként kivették, s a választmánynak az elnökség által tolmácsolt áldás kívánatai mellett további szent pályájukra elbocsátattak.

A vizsga egész lefolyásáról szóló s a megvizsgáltak rövid életrajzaikat s bizonyítványaik kivonatait tartalmazó részletesebb jegyzőkönyv a levéltárba letétel végett később fog a szuperintendensi hivatalhoz megküldetni.

Tudomásul vétetvén, a vizsga egész lefolyásáról szóló bővebb jegyzőkönyv a levéltárba letétel végett megküldetni határozottatott.

30. A jelen egyházkerületi közgyűlés folyama alatt, a már ez előtt beállított: *Warga Lajos*, *Bokor József*, *Nagy Gusztáv*, akadémiai hit- és *Felméry Lajos* bölcsészet tanárok, tanszakjaira vonatkozó programmszerű székfoglaló beszédeikkel tanszékeiket elfoglalván s tanári hivatalaikra ünnepélyes esküjüket letévén, az egyházkerületi gyűlési közönség szives üdvkivánatai mellett tanszékeikbe beiktattattak. Köztudomásul szolgál.

31. Dr. Kálniczky József főiskolai orvos évi fizetésének javítása iránt folyamodik.

A kérvényben fölhozott okok s körülmények által indokoltnak, de a múlt 1870-dik évi május hóban tartott közgyűlés jegyzőkönyve 12-dik pontjánál fogva, melyszerint a választandó új orvos évi dija fáradságához képest, a helyi körülmények tekintetbevétel

mellett, jövőre az eddiginél méltányosabb összegre emelendőnek mondatott ki: következőesnek is találta egyházkerületünk, hogy a folyamodó főiskolai orvos jelenlegi évi díja 200 frttal javíttatván, 800 frtra emeltesék, kijelentetvén, hogy jelen határozat folyó évi szeptember hó 1-ső napján lépend életbe.

32. Bokor József államképezdei vallástanár urnak az államképezdei tanárok fizetésének arányában megalapítandó tanári fizetés tárgyában beadott folyamodványa. Véleményezés végett az egyházkerületi küldöttséghez tétetett át.

33. Vékey Sándor unghi egyházmegyei ügyvéd fölterjeszti Héthy Antalnak az iránti kérvényét, hogy a néhai pálóci Horváth Mária által neki csak haláláig haszonélvezetre hagyományozott ungvári birtokba beruházott 231 frt 90 kr. összeg megtérítése s az ungvári kórháznak tűzkár ellen biztosítása iránt intézkedés tétetnék.

E kérvény a kérelemnek a végrendelet illető pontja alapján jogi szempontból mennyiben teljesíthetése iránt legközelebbi őszi gyűlésünkre véleményes jelentés előterjesztése végett Horváth Antal egyházkerületi ügyvéd urnak a mellékletekkel együtt kiadatni határoztatott.

34. Pálóci Horváth Menyhért csapi közbirtokos 3000 frt. kölcsönt, özvegy Vályi Sámuelné 1000 frt kölcsönt, s a vékei egyház segélyt kérő folyamodványaik a pénzügyi választmányhoz tétettek át.

Jegyzették: Bálint József, főjegyző az 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 12, 13, 22, 23, 24, 28, 29, 30.
Misley Károly, aljegyző az 5, 8, 14, 26, 32, 34.
Apostol József, világi jegyző a 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 27, 31, 33-ik pontokat.

Szerkesztette s kiadta:

BÁLINT JÓZSEF,
egyházkerületi főjegyző.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. Szuperintendens és főgondnok urak meg nem jelenhetvén, az elnökség helyettesítettik.
2. A szuperintendensi helyettes a gyűlést megnyitja.
3. A képviselők igazoltatnak.
4. A miskolci egyház ügye a 4-ik paplak eladhatását illetőleg.
5. A szavazatokat be nem adott egyházaktól a birság követeltetik.
6. Antalfi János tanár véleménye a főiskola régi ispotály-féle helyiségének hasznosítása iránt.
7. A főiskolai gimnáziumi tantermek építési ügye.
8. A német és francia nyelvek tanítása iránti intézkedések.
9. A népiskolai, egyházi és domesztika ügyekben előkészítő intézkedések.
10. Az egyházkerületi főleánynövelde helyiségének megvásárlásáról, s azon tett építkezésekről szóló számadás.
11. Dóczy Gedeon nőnöveldei vezértanár szállásbérének leszállítása.
12. Az egyházkerület pörös ügyeit vivő ügyvédek díjazása.
13. A hotykai egyháznak megengedtetik, hogy egy évig helyettes lelkészt alkalmazhasson.
14. A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztérium intézvényei az iskola-tanítók képezdei oklevelekkel ellátatása,
15. Ugyanazon minisztérium az anyakönyvvezetés,

16. Ugyanazon minisztérium az iskoláknak a törvény szellemében építtetése,
 17. " " a népiskolatanitóknek hadgyakorlatokon leendő megjelenése,
 18. " " a szin-petrii váltságkötelezettjeivel történt kiegyezés,
 19. " " a gazdasági intézetekben rendezett póttanfolyam,
 20. " " az erdélyi római katolikus püspöki papnöveldeben engedélyezett érettségi vizsgákról szóló bizonylatok érvényessége iránt.
21. Az országos statisztikai hivatal ügyviteli szabályzatának egy példánya megküldetik.
 22. A tiszántuli és dunántuli ref. egyházkerületek jegyző- és névkönyvei.
 23. Révész Bálint tiszántuli szuperintendens viszonzóüdvözlő levele.
 24. Abauji tanfelügyelő Imre Lőrinc értesítése a póttanfolyamról.
 25. A gömöri egyházmegye fölterjesztése a kelemér-poszobai papválasztásról.
 26. A sárospataki gimnáziumba fölvételre nézve szabályok hozatnak.
 27. A jogi magánoktatás s vizsgaszabályzat iránti intézkedés.
 28. A gimnáziumi osztályokba fölvételnél a kisebb és nagyobb korúság szabályozása.
 29. A lelkészvizsgáló választmány jelentése a lefolyt vizsgáról.
 30. A sárospataki akadémiai új tanárok székfoglalása.
 31. Dr. Kálniczky József főiskolai orvos évi díja fölemelése.
 32. Bokor József államképezdei vallástanár fölterjesztése a vallástanári díjazás iránt.
 33. Vékey Sándor unghi egyházmegyei ügyvéd fölterjeszti Héthy Antal kérvényét a Horváth Mária-féle, általa haszonélvezett ungvári ház föntartása költségei fedezése iránt.
 34. Kölcsön és segélykérő folyamodványok.

Tárgymutató arra, hogy mely határozatok kiket illetnek.

Szuperintendensi hivatalt: 11.

Espereseket általában: 5, 19, 26.

A gömöri egyházmegyét: 25.

A főiskolai egyházkerületi küldöttséget: 6, 7, 32.

Egyházkerületi pénzügyi választmányt: 11, 12, 34.

Főiskolai tanári kar. 8.

Főiskolai jogakadémiai tanárokat: 27.

Dr. Ferenczy József, abauji esperest: 9. 24.

Szathmáry Király Pál, alsóborsodi segédgondnokot: 9.

Sárospataki főiskolai igazgatót: 26, 28.

Főiskolai pénztárnoki hivatalt: 31.

Egyházkerületi ügyvédi hivatalt: 33,

Miskolci egyházat: 4.

Hotykai egyházat: 13.

Dóczy Gedeon, egyházkerületi nőnöveldei vezér tanárt: 11.

Dr. Kálniczky József, főiskolai orvost: 31.

Ára 20 kr.